

ارزیابی تجارب بکارگیری "مشارکت عمومی و خصوصی" در استقرار "دولت الکترونیک" در کشورهای منتخب

دکتر مجتبی خالصی^۱، کریم کیاکجوری^۲، فاطمه باقرزاده لاکانی^۳

^۱مشاور، معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رییس جمهور *m_khalesi@mporg.ir*

^۲دانشجوی کارآفرینی دانشگاه تهران

Karim_kia@ut.ac.ir

^۳دانشجوی کارشناسی ارشد کارآفرینی دانشگاه تهران

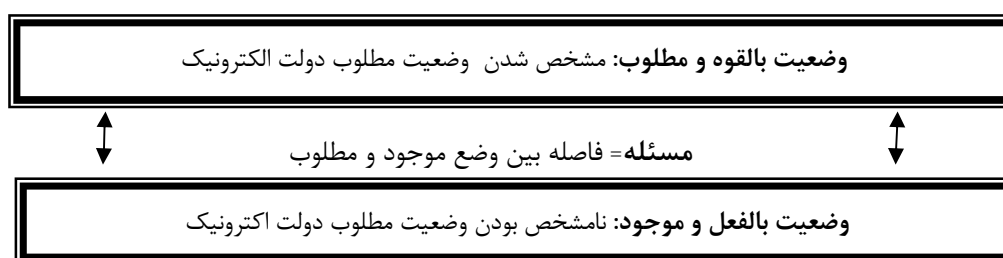
f_bagherzadeh@ut.ac.ir

چکیده

هدف این مقاله ارزیابی تجارب بکارگیری "مشارکت عمومی و خصوصی" در استقرار "دولت الکترونیک" است. معمولاً پیاده‌سازی دولت الکترونیک به عنوان ابزاری برای بهبود ارائه خدمات عمومی دولت به شهروندان مد نظر قرار می‌گیرد و در مورد مزایای استقرار آن بر تسریع و تسهیل انجام امور، ارتقای کارایی، کاهش هزینه‌ها، ارتقای شفافیت و کاهش امکان فساد تاکید می‌شود. لیکن نبود منابع مالی کافی برای سرمایه‌گذاری، ضعف فنی و ساختاری، پایین بودن سطح دانش و تحصیلات و سایر مشکلات به انحای مختلف محدودیت‌هایی را برای تحقق دولت الکترونیک ایجاد می‌نماید. به گونه‌ای که براساس آخرین تحقیقات سازمان ملل، ایران از نظر فناوری اطلاعات در میان کشورهای جهان، رتبه ۱۰۷ را به خود اختصاص داده است. استفاده از الگوی "مشارکت عمومی-خصوصی" سبب بکارگیری ظرفیت‌های مالی و تخصصی موجود در بخش خصوصی می‌شود و به تسریع در استقرار دولت الکترونیک و استفاده کارآتر از منابع بخش خصوصی و عمومی کمک می‌نماید. نگاه کنید به (Sandoz, A., Eudes, J.R., and Prevot, R., Kaliannan, M., Awang, H., Raman, M., (2010) (2007) Sharma, S., (2008) و (2005) Shekar, N., { در مقاله حاضر ضمن معرفی مختصر مشارکت عمومی - خصوصی و دولت الکترونیک، تجارب برخی کشورهای منتخب در زمینه بکارگیری مشارکت عمومی-خصوصی برای استقرار دولت الکترونیک بررسی گردیده و با بررسی مقایسه‌ای یک الگوی مفهومی به همراه پیشنهادات و سیاست‌هایی کاربردی ارائه خواهد گردید.

کلیدواژه: مشارکت عمومی-خصوصی، دولت الکترونیک، فناوری اطلاعات و ارتباطات، سیاست‌گذاری.

عصر حاضر را باید تلفیقی از ارتباطات و اطلاعات دانست. عصری که بشر در آن بیش از گذشته خود را نیازمند به داشتن اطلاعات و برقراری ارتباط برای کسب اطلاعات مورد نیاز می‌باشد. امروزه با در اختیار داشتن فناوری اطلاعاتی و ارتباطی مختلف و پیشرفته، امکان برقراری سریع ارتباط و تبادل سریع اطلاعات بیش از پیش میسر گردیده است. دولتها در عصری که اقتصاد آن به سرعت در حال جهانی شدن می‌باشد بیش از گذشته به اهمیت فناوری اطلاعات و ارتباطات و تاثیر آن بر توسعه پی برده و بر آن تاکید دارند. در همین راستا به دلیل بهبود ارائه خدمات عمومی موثرتر به مردم همراه با کاهش هزینه‌ها، استفاده بهینه تر از فناوری اطلاعات و ارتباطات، افزایش جمعیت تحصیل کرده و توجه فزاینده به محیط زیست در راستای اقتصاد مبتنی بر دانش، ضرورت کاربرد الکترونیکی کردن دولتها افزایش پیدا کرده است (Lawson-Body and Miller, 2006) (Ramlahet al., 2007) (Muraliet al., 2007) (Virili, 2003). پیدایش مفهوم دولت الکترونیک^۱ در پی ظهور و گسترش فناوری‌های نوین ارتباطی و از جمله اینترنت است. تغییرات گسترده و عمیقی را که اینترنت بر ابعاد گوناگون زندگی انسان‌ها از روابط انسانی گرفته تا کار، آموزش، تفریح، خرید و غیره، داشته، لزوم ارائه خدمات نوین و کیفی که پاسخگوی نیازها و انتظارات شهروندان جامعه اطلاعاتی آینده باشد را نمایان می‌سازد. به طور کلی عوامل متعددی زمینه‌ساز پیدایش مفهوم دولت الکترونیک بوده است که همگی ناشی از رشد فناوری و پیچیده‌تر شدن زندگی بشر است. دولتها برای پاسخ به این پیچیدگی ناگزیرند که اقدام به ایجاد دولت الکترونیک نمایند. برخی از عوامل زمینه‌ساز پیدایش این مفهوم عبارتند از: رشد فناوری به ویژه فناوری اطلاعات، سرمایه‌گذاری بنگاه‌های اقتصادی در بخش فناوری و اطلاعات و تطبیق آن با نیازها و شرایط خویش، رشد استفاده از اینترنت و عادت کردن مردم به استفاده از آن، تغییر انتظارات شهروندان و بنگاه‌های اقتصادی، فشارهای ناشی از رقابت و جهانی شدن. طرح دولت الکترونیک در اکثر کشورهای توسعه یافته، نوظهور اقتصادی و در حال توسعه در حال اجرا می‌باشد. لیست نظر سنجی مرکز تحقیقات بازار جهانی حاکی از آن است که ۱۹۶ کشور طرح استقرار دولت الکترونیک را در دست دارند. دولت الکترونیک در کشورهای در حال توسعه دارای مزایای بی شماری است که برخی از آنها عبارتند از؛ مدیریت کارآتر، خدمات دولتی بهتر به شهروندان، تعامل بیشتر با شهروندان و بخش‌های بازرگانی و صنعتی، دسترسی به اطلاعات بیشتر، شفافیت امور، مسئولیت پذیری، کاهش بوروکراسی و کاغذ بازی در ادارات، کاهش فساد اداری و غیره. اما به دلیل فقدان منابع مالی و نبود افراد متخصص (در امر فناوری اطلاعات و ارتباطات) این امر با چالش‌هایی مواجه می‌باشد که مشارکت عمومی - خصوصی^۲ راه حل مناسبی برای رفع این مشکلات است (الوانی و دیگران، ۱۳۸۹، ۱۹۰-۱۹۱) (Sharma, 2007, 205). از این رو مسئله تحقیق حاضر مشخص شدن وضعیت مطلوب دولت الکترونیک از طریق مشارکت عمومی خصوصی می‌باشد.

شکل شماره یک- مسئله تحقیق

۲- مباحث نظری

۱-۲- تعریف دولت الکترونیک

دولت الکترونیک یا حکومت الکترونیک به عنوان یک ابتکار بزرگ برای اصلاح حکومت‌ها در همه سطوح در سال‌های اخیر پدیدار شد. استفاده از اینترنت و فناوری اطلاعات برای اداره ارگان‌ها و مؤسسات کشور و ارائه خدمات شبانه‌روزی به شهروندان را دولت الکترونیک گویند. دولت الکترونیکی، شیوه‌ای برای دولت‌ها به منظور استفاده از فن‌آوری جدید می‌باشد که

¹ E-governance.

² Public-Private Partnerships (PPP).

به افراد، تسهیلات لازم جهت دسترسی مناسب به اطلاعات و خدمات دولتی، اصلاح کیفیت خدمات و ارائه فرصت‌های گسترده‌تر برای شرکت در فرآیندها و نهادهای مردم سالار رافراهم می‌سازد. دولت الکترونیکی، ترکیبی از فن‌آوری اطلاعات و شبکه‌ی اطلاع رسانی تار عنکبوتی جهانی به منظور ارائه خدمات، بطور مستقیم به عامه مردم است. دولت الکترونیک شیوه‌ای نوین در اداره کشور و خدمت رسانی به مردم است. در این شیوه، خدمات و اطلاعات بر اساس نیازهای شهروندان از طریق اینترنت در اختیارشان قرار می‌گیرد. دولت الکترونیک دارای چهار بعد اساسی است: دولت و مردم^۳، دولت و بخش خصوصی^۴، دولت و کارمندان دولت^۵، دولت و دیگر بخش‌های دولت^۶. همان‌طور که دیده می‌شود تعاریف متعددی از دانشمندان، سازمان‌ها و دولتها از دولت الکترونیک مطرح شده است اما تعریف زیر تعریفی است که به طور گسترده به وسیله نمایندگان بانک جهانی استفاده می‌شود. دولت الکترونیک استفاده از فناوری ارتباطات و اطلاعات جهت ایجاد اثربخشی، کارایی، شفافیت و پاسخگویی در اطلاعات و معاملات در مبادلات درون دولتها، بین دولتها و سازمان‌های ملی، ایالتی، سطوح شهری و محلی، شهروندان با کسب و کارهای تجاری و نهایتاً استفاده از اطلاعات برای توانمندسازی شهروندان (الوانی و دیگران، ۱۳۸۹، ۱۹۱) (Gudauskas, 2003, 203, Sharma, 2007, 203). از سال ۱۹۹۷ تا به امروز هشت پروژه تحت عنوان دولت الکترونیک به وسیله فناوری اطلاعات و ارتباطات و شبکه‌های چند رسانه‌ای صورت گرفته است (MDeC, 2009) (Kaliannan, Awang & Raman, 2010, 212):

- ۱- پروژه محیط اداره عمومی^۷: یک پارادایم جدید است که تعامل و همکاری کارکنان سازمان‌های دولتی در یک محیط مشترک برای اشتراک گذاری اطلاعات با یکدیگر را فراهم می‌کند.
- ۲- خرید و تدارکات الکترونیکی^۸: پیوند دولت به عنوان خریداران کالا و خدمات و تأمین کنندگان در محیط آنلاین با هدف کاهش هزینه‌ها و پرداخت به موقع و دقیق.
- ۳- پروژه نظارتی سیستم^۹: مکانیزم جدیدی جهت نظارت بر اجرای پروژه‌های توسعه و عملکرد شرکت‌های دولتی و عملیاتی.
- ۴- سیستم اطلاعات مدیریت منابع انسانی^{۱۰}: یک محیط سیستم اطلاعاتی یکپارچه برای مدیریت کارکنان دولت جهت توسعه منابع انسانی موثر و کارآمد ایجاد می‌کند.
- ۵- خدمات الکترونیکی^{۱۱}: معاملات و ارائه خدمات آنلاین و مستقیم را بین دولت و مردم فراهم می‌سازد.
- ۶- تبادل کار الکترونیکی^{۱۲}: یک پایگاه جامع اطلاعاتی بازار کار جهت سرویس دهی به سازمان‌های دولتی، بنگاه و شرکت‌های تجاری و شهروندان می‌باشد.
- ۷- دادگاه الکترونیکی^{۱۳}: اصلاحات اداری جهت ارتقاء کیفیت خدمات، اثربخشی در دادگاه‌ها و نهادهای مرتبط در آن.
- ۸- پروژه اسناد زمین الکترونیکی^{۱۴}: مدیریت آنلاین اسناد زمین کشور جهت کمک به مردم به ویژه روستائیان و کشاورزان جهت ثبت اسناد یا انتقال زمین خود.

۲-۲- تعریف مشارکت عمومی خصوصی

مفهوم مشارکت عمومی - خصوصی اشاره به اصلاح سیاست‌های اقتصادی دولتها دارد و در حال حاضر به عنوان سنگ بنای هر برنامه‌نوسازی دولتها اطلاق می‌گردند. توافق بین دولت و بخش خصوصی (که شامل سازمان‌ها، کسب و کارهای غیر دولتی (NGO) در تسهیم ریسک و درآمد حاصله از سرمایه‌گذاری‌ها جهت ارائه خدمت به مردم. مشارکت عمومی خصوصی به شکل‌های متفاوتی از همکاری بین بخش خصوصی و عمومی در زمینه زیر ساخت و ارائه خدمات اطلاق می‌گردد. با توجه

³. Government to Customer (G2C)

⁴. Government to Business (G2B)

⁵. Government to Employee (G2E)

⁶. Government to Government (G2G)

⁷. Generic Office Environment (GOE).

⁸. Electronic Procurement (EP).

⁹. Project Monitoring System (PMS).

¹⁰. Human Resource Management Information System (HRMIS).

¹¹. Electronic Services (E-services).

¹². Electronic Labour Exchange (ELX).

¹³. E-syariah.

¹⁴. E-land.

به الزامات خاص پروژه ها، مدل های مختلفی از مشارکت عمومی خصوصی وجود دارد. طبقه بندی این مدل های بر این اساس صورت می گیرد که در هر سطحی از پروژه، کدامیک از دو طرف شراکت (بخش عمومی و بخش خصوصی) مسئول نگهداری دارایی های پروژه می باشند (Lalor & Brooke, 2002) (Sharma, 2007, 205). در زیر به برخی از این مدل ها که به طور وسیعی در دولت الکترونیک مورد استفاده قرار گرفته است می پردازیم:

جدول شماره یک: ویژگی مدل مشارکت عمومی خصوصی در استقرار دولت الکترونیک (The Institute for Public-Private Partnerships, 2009)

حالتها	مدت زمان	آنچه پیمانکار خصوصی دریافت می کند	ماهیت عملکرد پیمانکار خصوصی	مثالها
قرارداد خدمت (برون سپاری) ^{۱۵}	۱-۳	دریافت هزینه از دولت برای انجام خدمات غیر هسته ای ^{۱۶}	قطعی، اغلب نوع خدمات فنی است.	طراحی وب سایت و مدیریت آن، ظرفیت سازی برای ICT
قرارداد مدیریت ^{۱۷}	۳-۸	دریافت هزینه از دولت برای خدمات و ارائه یک عملکرد با انگیزه	مدیریت عملیاتی خدمات دولت	تماس با مرکز نیروی انسانی، اجرای قانون، مدیریت عرضه آب منطقه ای
اجاره ^{۱۸}	۸-۱۵	دریافت کلیه درآمدها و هزینه های پرداختی توسط مصرف کنندگان جهت استفاده آسانتر از خدمات دولتی	مدیریت، اجرا، تعمیر و نگهداری و شاید سرمایه گذاری در خدمات با استانداردهای مشخص و ستاده ها	توسعه زیرساختهای فناوری اطلاعات و ارتباطات، ثبت آن لاین املاک و امکانات موجود در فرودگاه و یا بندر
ساخت، مالکیت و بهره برداری ^{۱۹} (BOO) ساخت، عملیات و انتقال ^{۲۰} (BOT)	۱۵-۲۵	پرداخت دولت بر اساس خدماتی است که شرکتهای خصوصی ارائه می دهند.	ساخت و راه اندازی، استانداردهای مشخص شده، امکانات لازم برای ارائه خدمات	زیرساختهای فناوری اطلاعات و ارتباطات، سیستم های تدارکات الکترونیکی، پورتالهای کسب و کار الکترونیکی، شبکه کیوسک ها
امتیاز ^{۲۱}	۱۵-۳۰	پرداخت همه درآمدهای دریافتی از مصرف کنندگان خدمات به ارائه دهندگان خدمات. این یک هزینه امتیازی برای دولت است و ممکن است بدهی نیز ایجاد شود.	مدیریت، اجرا، تعمیر، نگهداری و سرمایه گذاری در زیر ساختهای بخش عمومی	توسعه عملیات مخابراتی، فرودگاه جدید یا امکانات بندری و دریایی، پل، جاده عوارضی

مشارکت عمومی-خصوصی یک فرصت منحصر به فرد برای سازمان های دولتی محسوب می گردد تا با همکاری بخش خصوصی پروژه های دولتی را انجام دهند. ویژگی اصلی آن عبارت است از:

- فراهم آوردن سرمایه گذاری های بخش خصوصی در زیر ساخت ها و خدمات عمومی.
- دولت مسئولیت و پاسخگویی خود در ارائه خدمات اصلی را حفظ می کند.
- دولت و بخش خصوصی موافقت می کنند که با یکدیگر در دراز مدت همکاری داشته باشند. (Kaliannan, Awang & Raman, 2010, 209).

¹⁵. Service Contract(outsourcing).

¹⁶. Non-core.

¹⁷. Management Contract.

¹⁸. Lease.

¹⁹. Build, own and operate (BOO).

²⁰. Build operate and transfer (BOT).

²¹. Concession.

۳- کاربرد مشارکت عمومی خصوصی در دولت الکترونیک

مشارکت عمومی خصوصی در دولت الکترونیک، یک توافق و قرارداد میان سازمان دولتی (ملی، ایالتی و محلی) و شرکتهای خصوصی جهت تأمین منابع مالی زیر ساختها یا خدماتی است که تا قبل از آن فقط توسط دولت ارائه می شد (Center for Democracy and Technology, Kalliannan, Awang & Raman, 2010, 213)

2006). دلایل زیادی برای مشارکت بین بخش دولتی و خصوصی وجود دارد که در ذیل به برخی از آنها اشاره می گردد:

- امکان تسهیم هزینه پروژه ها، همراه با احتمال برگشت سرمایه برای بخش خصوصی.
- استفاده از تخصص ارزشمند بخش خصوصی در زمینه افزایش رضایت مشتریان، افزایش کارایی و بهره وری کارکنان.
- امکان انتقال تکنولوژی از بخش خصوصی به بخش دولتی.
- امکان کاهش ریسک استفاده از مدل های تجاری همچون ساخت، عملیات و انتقال ساخت (BOT) و ساخت، مالکیت و بهره برداری (BOO)^{۲۲}. زیرا کارکنان بخش دولتی ممکن است نتوانند کار با تکنولوژی های جدید را یاد گرفته و از آن استفاده کنند.
- افزایش پاسخگویی و عملکرد دولت
- افزایش کارآفرینی و افزایش شرکتهای تجاری محلی
- کاهش نیاز به استقراض بخش دولتی

علاوه بر موارد فوق، مشارکت بخش خصوصی در ارائه خدمات دولت الکترونیک می تواند به ارتقاء حکومتمداری خوب (نظام تدبیر خوب) در موارد زیر نیز کمک کند:

- سازماندهی و مدیریت بهتر
- تمرکز بیشتر بر مشتریان
- نوآوری و کارآفرینی
- کارایی و اثربخشی بیشتر
- مدیریت مالی بهتر

در این دسته از قراردادهای شریک بخش خصوصی، اختیار اجرای پروژه های تأمین مالی، طراحی، ساخت و بهره برداری از پروژه زیربنایی و نیز اختیار تملک درآمدهای مربوطه را برای یک دوره زمانی معین و مشخص به دست می آورد و پس از اتمام دوره مشخص شده، مالکیت آن را به شریک بخش عمومی باز می گرداند. دولت با همکاری بخش خصوصی جهت استقرار دولت الکترونیک و یا خدمات فناوری اطلاعات و ارتباطات به یک راه حل برد-برد رسیده و حصول اطمینان از خدمات با کیفیت تر، تأمین مالی، اجرای بهتر پروژه، تحویل مناسب تر در رابطه با مشتری ایجاد می کند (The Institute for Public-Private Partnerships, 2009). دولت تنها شخصیت حقوقی است که می تواند به اطلاعات محرمانه شهروندان دسترسی داشته باشد. همچنین دولت مسئول حفظ حریم خصوصی افراد، اجرای قانون و بررسی انطباق شهروندان با قوانین، ارائه دهنده خدمات و مسئول تولیدات و نگهداری از آنها نیز می باشد. اما هر دو بازیگر (بخش عمومی و خصوصی) سهم مشابهی در ارائه خدمات به شهروندان دارند و دامنه ریسک آنها نیز مشترک است. کاربران نهایی و ذینفعان، مسئولیت هر دو بخش را در چهارچوب قانون مورد رسیدگی قرار می دهند. همه بازیگران روابط خود را بر اساس یک قرارداد تنظیم می کنند و این یک اصل در مشارکت است. بخش خصوصی مسئول تولید و تحویل خدمات (با قابلیت کاربرد) می باشد درحالی که بخش عمومی مسئول تحویل اثربخش کالاها و خدمات ارائه شده به کاربران نهایی می باشد (انطباق). بخش عمومی مسئولیت حفاظت از اطلاعات محرمانه و حریم شخصی کاربران را به عهده دارد. کاربران می توانند در انتخاب روش دریافت خدمات آزاد باشند. می توانند از خدمات الکترونیک و اینترنتی و یا از کانالهای سنتی استفاده نمایند. اما نکته قابل توجه، نفوذ هر چه بیشتر و هر روزه سیستم های دولت الکترونیک به زندگی شهروندان است و این موضوع ممکن است برای بعضی از شهروندان

^{۲۲} در این پروژه ها شریک بخش خصوصی، تأمین مالی، ساخت، مالکیت و بهره برداری از زیرساخت را به صورت مادام العمر بر عهده می گیرد. شرایط و محدودیت هایی که شریک بخش عمومی اعمال می کند، در قرارداد اولیه اعلام می شود.

نگران کننده باشد. از این رو تا زمانی که افراد از مزایای استفاده از دولت الکترونیک آگاه نشده اند، کانال های سنتی دولت همچنان باید حفظ گردند (Sandoz & et al, 2008, 204).

شکل شماره دو: دامنه مسئولیت پذیری برای بازیگران PPP در دولت الکترونیک

۴- مروری بر تجربه برخی از کشورهای

مطالعاتی که در خصوص موفقیت یا شکست دولت الکترونیک در کشورهای در حال توسعه انجام شده است به طور کلی در دو دسته جای می‌گیرند. بعضی از این مطالعات، عوامل بازدارنده اجرای برنامه‌های فناوری اطلاعات را در کشورهای در حال توسعه مورد بررسی قرار داده که از این مطالعات تحت عنوان "تحلیل عوامل" نام برده می‌شود. بعضی دیگر از مطالعات که تعداد آنها در مقایسه با مطالعات نوع اول محدودتر می‌باشد، تمرکز خود را بر شرایط اجرا و نه عوامل بازدارنده معطوف نموده‌اند. یکی از مطالعاتی که با تکیه بر رویکرد نوع اول به بررسی عوامل بازدارنده اجرای پروژه‌های فناوری اطلاعات و ارتباطات و دولت الکترونیک در کشورهای در حال توسعه پرداخته است، مطالعه انجام شده توسط انجمن مدیریت دولتی آمریکا و واحد اقتصاد عمومی و مدیریت دولتی سازمان ملل می‌باشد. بر اساس این مطالعه عواملی همچون ضعف نهادی، منابع انسانی، تأمین سرمایه و بودجه، محیط محلی و تغییرات فناوری از جمله عوامل بازدارنده اجرای برنامه‌های دولت الکترونیک است و در صورتی که در راستای مرتفع کردن این موانع اقدام مؤثری از جانب کارگزاران بخش عمومی صورت نگیرد، اجرای برنامه‌های فوق با موفقیت همراه نخواهد بود. تجربیات جهانی بیانگر آن است که در صورت وجود ساختارهای ارتباطی شفاف و دقیق و پیش‌بینی و تحلیل ریسک‌های مختلف اقتصادی، اجتماعی و سیاسی و نیز تکنیکی پروژه‌های دارای چارچوب مشارکت عمومی خصوصی، چنین پروژه‌هایی خواهند توانست افزایش تزریق سرمایه بخش خصوصی به پروژه‌های زیرساختی مختلف به ویژه در حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات را به همراه داشته و به این ترتیب کمیت و هم کیفیت سرمایه‌گذاری در پروژه‌های زیرساختی را افزایش دهند (الوانی و دیگران، ۱۳۸۹، ۱۹۳) (Asian Development Bank, 2006).

-تجربه کشور مغولستان

پارلمان مغولستان و دولت مغولستان، اولویت و اهمیت فناوری اطلاعات و ارتباطات به عنوان یک ابزار محرکه اصلی و کاتالیزور برای توسعه اجتماعی و اقتصادی مغولستان در قرن ۲۱ دانسته است. مغولستان، مانند بسیاری دیگر از کشورهای در حال توسعه، بصورت بالقوه اطلاعات و زیرساخت های فن آوری های ارتباطی، برنامه‌ها و خدمات به منظور افزایش رقابت، افزایش بهره‌وری و بهبود کارایی و قابلیت موسسات به ویژه در دولت رابه رسمیت می‌شناسد. دولت مغولستان طی ۱۰ سال گذشته تعهد نموده تعدادی طرح را به منظور تسهیل توسعه زیرساخت های اطلاعات و ارتباطات به مرحله اجرا در آورد. فناوری اطلاعات و ارتباطات یکی از طرح های است که با همکاری بخش دولتی و خصوصی ایجاد گردیده است. اگر چه این نوع مشارکت در اطلاعات و فناوری‌های ارتباطی (ICT) در مغولستان بسیار جدید بوده اما در بخش معدن، راه و حمل و نقل به خوبی شناخته شده است. دولت مغولستان، به خصوص ICTA رویکرد اصلی برای توسعه زیرساخت های فناوری اطلاعات و ارتباطات ملی را با استفاده از مشارکت مناسب با بخش های خصوصی بین المللی و محلی در نظر

گرفته است. دولت مغولستان در حال اجرای "اطلاعات و ارتباطات زیر ساخت های توسعه (ICID)"، پروژه تامین مالی از سوی بانک جهانی، است بطوری که محدوده پروژه بسیار گسترده است و مسائل قانونی را پوشش میدهد، همچنین شامل زیرساخت های فناوری اطلاعات و ارتباطات در مناطق روستایی و مشارکت عمومی و خصوصی دولت الکترونیک، و افزایش امنیت اطلاعات ملی است. مزیت اصلی استفاده از روش مشارکت عمومی و خصوصی در مغولستان این است که دولت می تواند به حمایت از بخش خصوصی بپردازد و در نتیجه بخش خصوصی می تواند در پروژه های زیرساخت های توسعه روستایی بدون خطر و سرمایه گذاری در طرحی مشترک با دولت به فعالیت بپردازد. بالعکس بخش خصوصی می تواند در رابطه با دولت مفید تر واقع شود.

به عنوان مشارکت عمومی و خصوصی (PPP) جدید در فناوری اطلاعات و ارتباطات در بخش ICTA مشاوران بانک جهانی در حال آماده سازی کتابچه راهنمای کاربر PPP و برنامه آگاهی عمومی برای بخش دولتی و خصوصی، هستند که شامل دستورالعمل روشن در همه جوانب مشارکت عمومی و خصوصی (PPP) خواهد بود. علاوه بر این، محیط قانونی موجود در مشارکت عمومی و خصوصی (PPP) و تهیه و تدارک فناوری اطلاعات و ارتباطات توسط دولت برای توسعه موفقیت آمیز با استفاده از مشارکت عمومی و خصوصی (PPP) در بخش فناوری اطلاعات و ارتباطات به اندازه کافی روشن نیست، در نتیجه قانون ویژه مشارکت عمومی و خصوصی (PPP) بصورت پیش نویس در آمده است. در محدوده ICID پروژه ICTA و بانک جهانی راه اندازی یک پروژه آزمایشی ترویج رویکرد مشارکت عمومی و خصوصی (PPP) در بخش های دولتی و خصوصی را ترجیح می دهد. پروژه های مزبور نیز با هدف ارائه محتوا و زیرساخت های امنیتی در سطح ملی در طرح های دولت الکترونیکی است. در حال حاضر برنامه ریزی پروژه های زیر در حال انجام است: زیر ساخت های کلیدی عمومی، دولت یکپارچه اداری و نماینده پورتال، سیستم مدیریت مالکیت معنوی (www.unescap.org/ttdw/ppp/countryreports.html).

- تجربه کشور افغانستان:

افغانستان کشوری است با سابقه ۳۰ ساله جنگ داخلی و خارجی و خرابی های گسترده ای که بازسازی آن سال ها طول می کشد و زیرساخت هایی که در جنگ های خانمان برانداز به کلی از بین رفته است. اما افغانستان امروز، غیر از آن چیزی است که رسانه های رسمی برای ما ترسیم می کنند. در حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات، افغانستان دارای ۴ اپراتور تلفن همراه خصوصی و یک اپراتور دولتی تلفن ثابت (که قرار است آن هم به بخش خصوصی واگذار شود) است که کیفیت خدمات آنتن دهی آنان تقریباً بیش از ۸۰ درصد از مساحت کل این کشور پهناور و صعب العبور را تحت پوشش خود دارند. وجود این بستر ارتباطی، در کنار سیاست های توسعه ای این کشور به خصوص در حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات باعث شده است که خلأ دیجیتال و توسعه اقتصادی و اجتماعی افغانستان با بقیه جهان کمتر شود. برقراری حداکثر ارتباط با جهان خارج و اینترنت آن هم از نوع پرسرعتش بهترین، ارزان ترین و کاراترین ابزار در این رابطه است. وزارت مخابرات افغانستان در تلاش دارد تا ظرف ۲ سال آینده برای همه مردم امکان دسترسی به اینترنت را فراهم نمایند.

*اینترنت در افغانستان: تقریباً در همه شهرهای افغانستان و همه ادارات و سازمان های دولتی دسترسی به اینترنت وجود دارد. سرعت اینترنت نیز بالاست. شرکت افغان تلکام که اپراتور دولتی تلفن ثابت این کشور است، امکان استفاده از اینترنت ۲۴ ساعته را برای همه کاربران تلفن ثابت روی همان تلفن با قیمتی برابر ۲۰ هزار تومان برای حداقل ۱۲۸ کیلوبایت بر ثانیه فراهم کرده است.

*اینترنت روی موبایل:

از چند ماه قبل، اپراتورهای خصوصی موبایل خدمات GPRS برای دسترسی به اینترنت را در روی گوشی تلفن های همراه مردم در شهرهای بزرگ برای سرعت ۱۲۸ کیلو بایت و قیمت ۱۸ هزار تومان فراهم ساخته اند.

*اینترنت بی سیم: امروز دسترسی به اینترنت به صورت بی سیم در سراسر کابل و اکثر شهرهای بزرگ با هزینه ای معادل ۲۰ هزار تومان برای حداقل ۱۲۸ کیلوبایت بر ثانیه وجود دارد. ضمن آن که به دلیل فضای به شدت رقابتی حاصل از فعالیت بخش خصوصی، این هزینه روز به روز در حال کاهش است.

* شبکه فیبرنوری: دولت افغانستان با عقد قرارداد ۶۰ میلیون دلاری با یک شرکت چینی در حال راه اندازی شبکه فیبرنوری در سراسر افغانستان است و در نتیجه سرعت اینترنت و کیفیت ارتباطات افزایش و قیمت آن هم از کاهش قابل ملاحظه‌ای برخوردار خواهد شد.

* پست الکترونیکی: وجود کافی نت‌های متعدد در سراسر شهرهای افغانستان، وجود ایمیل‌های غیرتشریفاتی در روی کارت ویزیت اکثر مدیران و کارمندان دولتی افغانستان به جای شماره نامبر نیز از نشانه‌های دیگری برای اهمیت نقش اینترنت در میان دولتی‌های این کشور است.

* دولت و شهروندان الکترونیک: دولت افغانستان طرحی تحت عنوان افغانستان الکترونیکی^{۲۳} را به مناقصه بین‌المللی گذاشت که باید برای ایجاد دولت الکترونیکی اقدامات لازم صورت گیرد و طبیعتاً یکی از ابزارهای آن توسعه اینترنت است.

* تله‌مدیسین: شورای عالی فناوری اطلاعات افغانستان که متشکل از همه وزیران این کشور است در اولین جلسه کاری خود در سال گذشته مصوب کرد تا با توجه به راه‌اندازی شبکه فیبرنوری و توسعه ارتباطات اینترنتی، صحت اقدامات لازم برای راه‌اندازی پزشکی از راه دور یا همان تله‌مدیسین را به سرعت فراهم نماید.

* بانکداری الکترونیکی: در افغانستان همه بانک‌های خصوصی و دولتی، بخش‌هایی از خدمات بانکداری الکترونیک را ارائه می‌دهند و روز به روز هم در حال توسعه آن هستند و شما اگر امروز یک حساب بانکی داشته باشید به راحتی امکان انتقال وجه به صورت اینترنتی از هر کجای جهان را دارید.

* آموزش از راه دور: برگزاری سخنرانی‌ها و دوره‌های آموزشی مجازی و از راه دور مبتنی بر اینترنت در افغانستان به شدت در حال توسعه است.

* امتحانات آنلاین: هم‌اکنون امکان دریافت مدارک آنلاین دوره‌های معتبر میکروسافت و سیسکو و تعدادی دیگر از مدارک معتبر به صورت مستقیم از خود کابل مهیاست (ثروتی، ۱۳۸۷).

- تجربه کشور مالزی: در یک تحقیق در مالزی نشان داد که در حال حاضر بهترین زمان می باشد که سیاست ها و خط مشی ها به سمت دولت الکترونیک از طریق مشارکت عمومی - خصوصی باشد. چرا که این مدل (مشارکت عمومی - خصوصی) باعث حصول اطمینان از مزایای دولت الکترونیک که شفافیت، پاسخگویی، کارآیی و اثربخشی باشد را تضمین می نماید. اما چالش های پیش رو در این امر نبود یک تعریف دقیق و بومی، مشخص نبودن درجه دخالت بخش دولتی و خصوصی و پایین آمدن کیفیت ارائه خدمات به بهانه به حداقل رساندن هزینه ها مطرح گردیده است (Kaliannan, Awang & Raman, 2010, 219).

- تجربه کشور هند: امروزه هند یک ابر قدرت در زمینه فناوری اطلاعات و ارتباطات (ICT) است. ظهور فناوری اطلاعات و ارتباطات منجر به افزایش رشد ناخالص داخلی در هند شده است و استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات در هند توانسته حتی بسیاری از فقیرترین شهروندان را توانمند سازد. کاربرد فناوری اطلاعات و ارتباطات در دولت می تواند باعث استفاده بهتر از منابع موجود، صرفه جویی اقتصادی و ارائه خدمات مطلوب تر به جامعه شود. دولت هند سال ۲۰۰۱ را سال دولت الکترونیک نامیده است و وزارت فناوری اطلاعات را مسئول اجرای دولت الکترونیکی این کشور نموده است. الگویی که دولت مرکزی هند و ایالت های آن جهت استقرار دولت الکترونیک دنبال می کنند، "الگوی اسمارت"^{۲۴} می باشد که ایجاد دولتی ساده، اخلاقی، پاسخگو، مسئول و شفاف را سرلوحه فعالیت های دولت قرار می دهد. اما هند با چالش های زیادی نیز در راه استقرار دولت الکترونیک مواجه است که باید بر آنها غلبه نماید. یکی از این چالش های اساسی کمبود بودجه است و به همین دلیل پیاده سازی فناوری اطلاعات و ارتباطات در دستور کار خط مشی گذاران دولتی قرار ندارد. ولی در بعضی موارد با دریافت کمک های مالی از بانک جهانی^{۲۵} و بانک توسعه آسیایی^{۲۶}، سعی می کنند تا اندازه ای به پروژه های دولت الکترونیک جامعه عمل بپوشانند. استقرار دولت الکترونیک نه تنها منجر به کسب درآمد مستقیم می شود بلکه به طور غیر مستقیم نیز

23. E-Afghanistan.

24. SMART.

25. World Bank

26. Asian Development Bank

باعث افزایش درآمدها از طریق طراحی و تولید سخت افزار و نرم افزارها می شود. در این راه می توان از مشارکت بخش خصوصی نیز استفاده نمود. این مشارکت یک فرصت فوق العاده است که دولت را خیلی سریع تر می تواند به اهدافش برساند و باعث کاهش ریسک فعالیتهای دولتی گردیده، خدمات دولتی با کیفیت مطلوب تری نیز به شهروندان ارائه می شود و کارکنان بخش دولتی نیز از درآمدها و پاداش های مالی بیشتری نیز بهره مند می گردند. پروژه دولت الکترونیک که می تواند در طراحی، ساخت، تامین مالی و اجرا^{۲۷} (DBFO)، BOO و BOT تعریف شود، نیازمند همکاری و مشارکت همه مردم جامعه است. اما از آنجا که امروزه اعتماد مردم به بخش دولتی کمرنگ گشته، حضور و مشارکت بخش خصوصی می تواند در جلب توجه مردم و افزایش رضایت آنها نقش مهمی داشته باشد. نکته قابل توجه این است که هر چند حضور شرکتهای بزرگ خصوصی در این میان مهم است اما نباید از نقش رسانه ها و شرکتهای کوچک خصوصی نیز غافل شد. مشارکت عمومی خصوصی می تواند کارایی بخش دولتی را بسیار افزایش دهد و فرصتهای جدیدی را پیش روی شهروندان قرار دهد (Laha, 2011).

۵- دولت الکترونیک، مشارکت عمومی خصوصی و پیشنهادات کاربردی مبتنی بر تجارب کشورهای منتخب

شاخص دولت الکترونیک در ایران با متوسط وضعیت جهانی آن فاصله دارد. به گونه ای که متوسط شاخص دولت الکترونیک در جهان ۱/۶۲ است که این شاخص در کشورمان به ۱/۳۱ می رسد. بنابراین گزارش در تعیین شاخص دولت الکترونیک معیارهایی از جمله تعداد رایانه های شخصی، تعداد میزبانان اینترنتی افراد دارای دسترسی به اینترنت و تعداد خطوط تلفن ثابت و همراه مورد توجه قرار می گیرد. این گزارش می افزاید درصد جمعیت شهری شاخص، توسعه انسانی و شاخص دسترسی اطلاعات نیز از دیگر معیارهای تعیین شاخص دولت الکترونیک از سوی سازمان ملل متحد است. همچنین مقدار این شاخص که بیشتر وضعیت زیرساختهای فناوری اطلاعات در کشور را نشان می دهد، بیانگر ضعف زیر ساخت و پیش نیازهای لازم برای توسعه فناوری اطلاعات در ایران است. لازم به ذکر است طبق آخرین تحقیقات سازمان ملل ایران از نظر فناوری اطلاعات در میان کشورهای جهان رتبه ۱۰۷ را به خود اختصاص داده است (www.sis-eg.com).

دولت الکترونیک در ایران با وجود آن که هنوز متولی مستقلی ندارد، اما در بعضی حوزهها فعال است. قریب به هزار سایت دولتی ایران با وجود همه کاستیها و نقصهایی که در اطلاع رسانی دیجیتال رسمی در وب وجود دارد، بخشی از روابط عمومی دیجیتالی کشور را به دوش می کشند. دفاتر دولت الکترونیک که در استانهای مختلف کشور راه اندازی شده است، خدمات مختلف انتظامی و ثبتی را انجام می دهند و این خود یک گام به جلو در ارائه خدمات به شهروندان الکترونیکی ایران است. اعطای دهها میلیارد تومان تسهیلات از طریق طرح تکفا به بخش خصوصی در جهت تقویت زیربنای اقتصادی و علمی بخش خصوصی در حوزههای فناوری اطلاعات، خود تاثیر غیرمستقیمی در گسترش دولت الکترونیک در ایران دارد. با این وجود، دولت الکترونیک ما با رویههایی که در کشورهای غربی حاکم است، از عقب ماندگی ساختاری و اجرایی رنج می برد که قطعا عزم ملی و ایجاد طرح جامع، می تواند در چشم انداز بیست ساله کشور، مشکل گشای بسیاری از موانع پیش روی باشد. در این راستا تجربیات کشورهای منتخب و موفق در استقرار دولت الکترونیک با رویکرد مشارکت عمومی خصوصی می تواند راهگشایی برای دست اندرکاران این حوزه باشد. براین اساس رهنمودهای زیر با توجه به نقاط قوت و ضعف های کشورهای منتخب در استقرار دولت الکترونیک مطرح می گردد:

- رویکرد مشارکت عمومی خصوصی نیازمند صرف زمان و انجام اصلاحات متعدد می باشد. لذا افق زمانی لازم را می توان به سه دوره تقسیم کرد: در دوره اول، آماده سازی شرکتهای (اصلاحات پیش از واگذاری)، در دوره دوم استفاده از الگوهای خصوصی سازی کم ریسک تر (همچون اجاره) و در دوره سوم، واگذاری کامل مدنظر قرار گیرد. البته با بهره گیری از تجارب جهانی و اراده ای که در

^{۲۷}. در قراردادهای «طراحی، ساخت، تامین مالی و بهره برداری شریک بخش خصوصی، طراحی، تامین مالی، ساخت، بهره برداری و نگهداری از یک پروژه زیرساختی را تحت یک قرارداد اجاره بلندمدت بر عهده می گیرد و در طول این مدت درآمدهای حاصل از پروژه مذکور (مانند عوارض دریافتی از اتومبیل ها در جاده های درون شهری یا برون شهری (نیز متعلق به شرکت خصوصی خواهد بود. شریک بخش خصوصی، مالکیت پروژه زیرساختی را پس از اتمام مدت قرارداد اجاره به شریک بخش عمومی باز می گرداند.

سطوح عالی مدیریت کشور وجود دارد، می توان به تحقق اهداف در یک بازه زمانی کوتاهتر امیدوار بود. بدیهی است در صورت تسریع در فرایندهای آماده سازی، این زمان می تواند باز هم کوتاه تر شود.

- تجربیات کشورها نشانگر آن است که در صورت وجود ساختارهای ارتباطی شفاف و دقیق و پیش بینی و تحلیل ریسک های مختلف اقتصادی، اجتماعی و سیاسی و نیز تکنیکی پروژه های دارای چارچوب مشارکت عمومی خصوصی، چنین پروژه هایی خواهند توانست افزایش تزریق سرمایه بخش خصوصی به پروژه های زیرساختی مختلف را به همراه داشته و به این ترتیب کمیت و هم کیفیت سرمایه گذاری در پروژه های زیرساختی را افزایش دهند.

- پروژه دولت الکترونیک، می تواند در طراحی، ساخت، تامین مالی و اجرا (DBFO)، BOO و BOT تعریف شود.
- تدوین نقشه راه رویکرد مشارکت عمومی خصوصی علاوه بر مشخص کردن مسیر جهت دستیابی به اهداف عالی سیاست های اصل ۴۴، فهرستی از فعالیت های لازم برای آماده سازی بخش فناوری اطلاعات و ارتباطات کشور را ارائه و با گامهای مشخصی که ترسیم می نماید می تواند در هر دوره، اثربخشی اقدامات را مورد سنجش و ارزیابی قرار داده و در جهت افزایش بهره وری و بهبود ارائه خدمات به مردم گامهای عملی را هدایت نماید.

- روش مشارکت عمومی خصوصی مهمترین نقش را در دستیابی به هدف استراتژیک در هر مرحله ایفا می کند. از آنجا که در مرحله اول خواهان استفاده از الگوها و انگیزه های مدیریتی حاکم بر بخش خصوصی هستیم، لذا نیازی به استفاده گسترده از روشهای مشارکت که همراه با سرمایه گذاری گسترده بخش خصوصی می باشد، نخواهد بود. از همین رو در این مرحله استفاده از روش پیمان مدیریت در کنار بکارگیری الگوی تجاری سازی متمرکز خواهد بود. در مورد طرحهای توسعه ای نیز ادامه تلاشها برای انعقاد قراردادهای BOT مفید خواهد بود. مطالعه تجارب جهانی نشان دهنده استفاده از کنسرسیومها و تشکیل شرکتهای جدید با سهامداری مشترک بخش خصوصی و دولتی جهت راه اندازی و یا بهره برداری از تاسیسات و شبکه ها می باشد. از طرف دیگر دولت طرحهای نیمه تمام بسیاری در حوزه استقرار دولت الکترونیک دارد که از سرمایه گذاری های انجام شده می توان به عنوان آورده دولت برای تکمیل طرحهای جدید و بهره برداری از آنها استفاده کرد.

۶- ارزیابی استقرار دولت الکترونیک در کشور

در این جا جهت درک بهتر و تصمیم سازی موثرتر تحلیل و بررسی تاثیر مشارکت عمومی خصوصی بر دولت الکترونیک با ماتریس سوات انجام می گیرد. در این مدل دو نوع بررسی انجام می گیرد؛ یکی بررسی درونی که در برگزیده قوت ها و ضعف های داخلی سازمان و یا موضوع مورد مطالعه است و امکان ارزیابی دقیق از منابع و محدودیت های سازمان را برای مدیریت فراهم می کند. و دومی بررسی بیرونی که به ارزیابی فرصت ها و تهدیدات محیط بیرونی می پردازد. بررسی محیط بیرونی مواردی چون شرایط اقتصادی، سیاسی، فرهنگی، ... را مورد توجه قرار می دهد (الوانی، ۱۳۸۵، ۶۱).

۶-۱- نقاط قوت^{۲۹}

- وجود بخش خصوصی و شرکتهای مختلف خصوصی به عنوان بخش همکار و مشارکت کننده دولت در حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات و ایجاد فضای رقابتی در این زمینه.

- تعهد دولت به توسعه فناوری اطلاعات و ارتباطات و تاکید بر استقرار دولت الکترونیک (براساس فصل چهارم نظام اداری و مدیریت مربوط به فناوری اطلاعات ماده ۴۶ و ۴۷).

- وجود نیروهای جوان و متخصص در این حوزه هم در بخش دولتی و هم در بخش خصوصی.

- وجود الزامات و زمینه های متعدد قانونی در استقرار دولت الکترونیک مانند؛ دولت الکترونیک، تجارت الکترونیک، بانکداری الکترونیک، شهروند الکترونیک، شهر الکترونیک.

۶-۲- نقاط ضعف^{۳۰}

- پایین بودن سطح درآمد سرانه جامعه و همچنین سطح آگاهی مردم نسبت به فناوری اطلاعات در کشور.

²⁹.strengths.

³⁰.weakness.

- عدم رشد متناسب زیر ساختهای مخابراتی
- کمبود سرمایه، خصوصاً سرمایه ریسک پذیر
- هزینه بالای دسترسی به اینترنت (خصوصاً اینترنت با پهنای باند مطلوب) و نبود بسترها و تجهیزات شبکه ای و ارتباطی لازم برای دسترسی سریع و آسان مردم به اینترنت.
- ضعف در مهارت های کاربردی فناوری اطلاعات و ارتباطات.
- عدم آمادگی نهادهای دولتی برای ارائه سرویس های مبتنی بر فناوری اطلاعات
- حجم بالای فعالیت های دولتی و انجام آنها با شیوه های سنتی وعدم باور به دولت الکترونیک.
- عدم وجود قوانین یکپارچه و نهادهای مسئول برای رسیدگی به مشکلات قانونی در حوزه دولت الکترونیک.

۶-۳- فرصت ها^{۳۱}

- افزایش کارایی صنایع
- افزایش بهره وری عمومی در اقتصاد ملی
- افزایش رقابت، بهبود ارائه خدمات و کاهش هزینه ها برای مصرف کنندگان.
- عدم نیاز به سرمایه گذاری کلان برای راه اندازی کسب و کارهای جدید در مقایسه با روش های سنتی راه اندازی کسب و کار.
- تقویت بخش خصوصی و واگذاری بسیاری از امور به این بخش
- افزایش شفافیت و کاهش فساد اداری و دیگر محاسنی که از استقرار الکترونیک شدن دولت به وجود می آید.

۶-۴- تهدیدها^{۳۲}

- مشکلات ناشی از روند سریع جهانی شدن.
- کاهش کارآفرینان و متخصصان حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات در نتیجه فرار مغزها.
- امکان از دست دادن رقابت پذیری در صورتی که کسب و کارها نتوانند خود را با تغییرات جهانی در زمینه توسعه تجارت الکترونیکی هماهنگ کنند.
- نبود بخش های خصوصی قدرتمند به ویژه به لحاظ تحریم های ایجاد شده و عدم استقبال شرکت های خصوصی خارجی جهت سرمایه گذاری در این حوزه.
- امکان تحریم ازسوی برخی کشورها جهت همکاری و بهره مندی در این حوزه
- امکان دسترسی به اطلاعات اشخاص و شرکت های ایرانی توسط دولت های غربی و استفاده از آنها بر علیه این اشخاص و شرکت ها.
- تسلط زبان لاتین بر اینترنت.

۷- بحث و نتیجه گیری

همکاری با بخش خصوصی جهت استقرار دولت الکترونیک از ویژگی های مشترک دولتها می باشد و دولتها با همکاری با بخش خصوصی به مهارت ها، روش ها و کاهش میزان ریسک استقرار دولت الکترونیک، دست می یابند. مشکلات متعددی در استقرار دولت الکترونیک در کشورهای در حال توسعه وجود دارد که برخی از مهم ترین آنها: عدم تغییر پذیری و مقاومت در مقابل الکترونیک شدن، عریض و طویل بودن ساختار سازمان های دولتی، عدم ثبات سیاسی، پایین بودن درآمد سرانه اغلب کشورهای در حال توسعه، نبود زیر ساخت مناسب برای استقرار دولت و سرعت پایین اینترنت می باشد. لذا تسهیل نقش آفرینی بخش خصوصی می تواند بستر لازم را جهت استقرار هرچه سریعتر و مطمئن تر دولت الکترونیک ایجاد نماید.

³¹.opportunities.

³².threats.

بطور کلی دلایل اصلی مشارکت عمومی خصوصی در استقرار دولت الکترونیک در موارد زیر خلاصه می گردد (Pascual, 2003, 30):

- امکان اشتراک گذاری هزینه های پروژه با بازگشت احتمالی در سرمایه گذاری برای بخش خصوصی.
- استفاده از متخصصین بخش خصوصی به وسیله دولت و افزایش رضایت مشتری و بهره وری کار و کارکنان.
- انتقال تکنولوژی از بخش خصوصی به بخش دولتی.

۸- پیشنهادات

با توجه به یافته های مقاله، پیشنهادات زیر می تواند در پیاده سازی و استقرار دولت الکترونیک با استفاده از مدل مشارکت عمومی خصوصی مؤثر باشد:

- تعریف الگوی مرحله ای استقرار دولت الکترونیک و ارائه مدل بومی مناسب
- شناسایی مشکلات و چالش های استقرار دولت الکترونیک توسط گروهی مرکب از کارشناسان سطوح مختلف اجرا و متخصصان دانشگاهی و ارائه راهکارهای علمی جهت غلبه بر مشکلات و چالش ها
- تعریف دقیق میزان و سطح مشارکت بخش خصوصی در فرآیند استقرار دولت الکترونیک.
- بهره گیری از تجربیات کشورهای توسعه یافته و کشورهای موفق در حال توسعه مانند هند و مالزی.
- ایجاد چارچوب های مناسبی برای تقسیم مناسب ریسک بین بخش خصوصی و عمومی.
- ایجاد واحد تخصصی در دولت در زمینه طراحی قوانین مناسب و پرهیز از ایجاد محدودیت های بی مورد برای مشارکت بخش های دولتی و خصوصی در پروژه های زیرساختی.
- فراهم کردن زمینه تعامل مناسب با همکاری سرمایه گذاران داخلی و خارجی، پیمانکاران، تامین کنندگان تجهیزات و نیز موسسه های تامین مالی.
- دادن محوریت اجرای طرح های ملی دولت الکترونیک به بخش خصوصی و محوریت نظارت بر اجرای طرح ها به بخش دولتی
- تشویق و ترغیب و جلب همکاری کارشناسان و متخصصین بخش خصوصی (اعم از داخلی و خارجی) برای مشارکت در اجرای طرح ها ، پروژه ها و فعالیتهای مرتبط به دولت الکترونیک در کشور

منابع:

- الوانی، سیدمهدی، (۱۳۸۵)، **مدیریت عمومی**، تهران: نشر نی.
- الوانی، سیدمهدی، کیاکجوری، کریم و رودگر نژاد، فروغ، (۱۳۸۹)، **مدیریت توسعه**، تهران: انتشارات صفار.
- ثروتی، محمد، (۱۳۸۷)، **دولت الکترونیک در افغانستان**، روزنامه همشهری.
- Kaliannan, M., Awang, H., Raman, M., (2010), **Public-Private Partnerships for E-Government Services: Lessons from Malaysia**, *International Journal of institutions and economies*, Vol. 2, No. 2, pp. 207-220
- Ruuska, I., Teigland, R., (2009), **Ensuring project success through collective competence and creative conflict in public-private partnerships – A case study of**

Bygga Villa, a Swedish triple helix e-government initiative, *International Journal of Project Management* 27, 323–334

- Sandoz, A., Eudes, J.R., and Prevot, R., (2008), **Public-Private Partnership in e-Government: A Case Implementation**, *International MCETECH Conference on e-Technologies*, 3 December
- Sharma, S., (2007), **Exploring best practices in public–private partnership (PPP) in e-Government through select Asian case studies**, *The International Information & Library Review* 39, 203–210
- Wettenhall, R., (2007), **ActewAGL: a genuine public-private partnership?**, *International Journal of Public Sector Management* Vol. 20, No. 5, pp. 392-414.
- Shekar, N., (2005), **The Effectiveness Quotient of Public-Private Partnerships**, *EGovernment magazine*, CSDMS, New Delhi, India, pp. 25-27.
- Lawson-Body, A. and Miller, G. (2006) “**A Framework for Understanding a Theoretical Foundation of E- Government Performance**”, *Electronic Business Review*, 6(1), 107-111.
- Murali, R., Maniam, K. and Cheng, M.Y. (2007) “**E-Business and E-Government Issues and Challenges in Malaysia**”. *Information Technology Journal*, 6(3): 428-434.
- Ramlah, H., Norshidah, M., NorShahriza, A.K. and Abdul Rahman, A. (2007) “**The Influence of Organizational Factors on Information Systems Success in E-Government Agencies in Malaysia**”, *The Electronic Journal on Information Systems in Developing Countries (EJISDC)*, 29(1): 1-17. <http://www.ejisdc.org>.
- Lalor, John & Brooke, Graham., (2002)., **Public Private Partnership Opportunities in E Government**. *KPMG*. Retrieved February 10, 2007, from <http://www.agimo.gov.au/data/assets/file/19014/PPP.pdf>.
- Virili, F. (2003). **ICT nelle organizzazioni: le pietre miliari**. In De Marco, Sorrentino, et.al.(Eds.) *Tecnologie dell'informazione nelle organizzazioni*: Milano, CUESP.
- Asian Development Bank, (2006), <http://www.adb.org>.
- The Institute for Public-Private Partnerships., (2009)., **Public Private Partnerships In E-Government: Knowledge Map**, www.infoDev.org. P.7.
- Laha, Asoke K., (2011)., **Public-Private Partnership for E-Governance Implementation in India**, http://www.varindia.com/aug2011_roundabout.htm.
- Center for Democracy and Technology., (2006)., **Public-Private Partnerships, e-Government and Privacy**, *Working Paper November 2006*, <http://www.cdt.org>.
- Sandoz, Alain., René Eudes, Jean & Prévot, Raphaëlle., (2008), **Public-Private Partnership in e-Government: a Case Implementation**, *International MCETECH Conference on e-Technologies 2008*.
- www.unescap.org/ttdw/ppp/countryreports.html
- Pascual, Patricia J., (2003), **e-Government**, *e-ASEAN Task Force*, by UNDP- APDIP, www.eprimers.org & www.apdip.net.